

Monitoring modernisering secundair onderwijs: totaliteit in acht nemen en omzichtig interpreteren

*Advies n.a.v. de screening van studieloopbanen en
beroepskeuzes in het gemoderniseerd secundair onderwijs*

Vlaamse Onderwijsraad
Koning Albert II-laan 37
BE-1030 Brussel
T +32 2 219 42 99

www.vlor.be
info@vlor.be

Advies op eigen initiatief

Uitgebracht door de Raad Secundair Onderwijs op 2 februari 2023 met eenparigheid van stemmen

Vorbereiding: werkgroep Monitoring modernisering so op 10 mei 2022, 28 oktober 2022 en 12 januari 2023 onder voorzitterschap van Els Supply

Dialogoog met AHOVOKS op 10 februari 2022 en 28 oktober 2022

Dossierbeheerder: Marleen Colpin

Inhoud

1	Vooraf	2
1.1	Situering.....	2
1.2	Wat wordt gemonitord?.....	2
1.3	Waardering.....	3
2	Modernisering in zijn totaliteit monitoren	3
2.1	Doelstellingen modernisering niet verengen tot verwachte keuzes en overgangen	3
2.2	Cijfers zeggen (lang) niet alles – nood aan bijkomend kwalitatief onderzoek	4
3	Data omzichtig interpreteren: niet normeren, maar vaststellen en langetermijnperspectief voor ogen houden	5
3.1	Eerste graad.....	5
3.2	Tweede graad	6
3.3	Nieuw en geherprofileerd studieaanbod/overgang hoger onderwijs.....	6
3.4	Overgang naar de arbeidsmarkt.....	7
3.5	Gewijzigd statuut diploma so.....	7
4	Tot slot.....	7
	Bronnen.....	8

1 Vooraf

1.1 Situering

De modernisering van het secundair onderwijs, die gradueel wordt uitgerold sinds 1 september 2019, is een belangrijke omwenteling. De Vlor formuleerde tussen 2011 en 2017 meerdere adviezen over de modernisering, van oriëntatienota tot voorontwerp van decreet (zie Bronnen), naast opeenvolgende adviezen over de nieuwe eindtermen. De raad wil de uitrol van de modernisering dan ook van nabij opvolgen. Dat doen we via uitwisseling tussen alle onderwijspartners op basis van zowel theoretische inzichten als ervaringen uit het veld.

Op 10 september 2021 schreef de Vlor daarom een brief naar de minister van Onderwijs om te informeren naar de dataverzameling om het effect van de modernisering te monitoren.

De minister antwoordde op 20 oktober 2021 dat zijn administratie werk maakte van een screeningsinstrument dat zicht zal bieden op de onderwijsloopbanen van leerlingen, vanaf de overgang van het basisonderwijs naar het secundair onderwijs tot in het hoger onderwijs of op de arbeidsmarkt. Het instrument was op dat moment in volle ontwikkeling. Zodra het vorm gekregen had, zou de minister aan de administratie vragen om de Vlor erover te informeren en over de analyseresultaten te rapporteren met betrekking tot de leerlingenstromen, de attestering en de overgangen. Het instrument zal volgens de minister heel wat informatie bevatten om evoluties en tendensen in kaart te brengen.

Op 10 februari 2022 gaf de administratie aan de Raad Secundair Onderwijs van de Vlor een toelichting over de stand van zaken van het screeningsinstrument en het opzet van de onderzoeksvragen. De administratie ging in dialoog met de raadsleden en nodigde hen uit om bij te dragen aan de vraagstelling, in functie van data-analyse en rapportering.

De Vlor nam die uitnodiging aan en ging aan de slag om een advies voor te bereiden. Die voorbereiding werd in de periode juni-september 2022 on hold gezet als gevolg van de beslissing van het Grondwettelijk Hof om de nieuwe eindtermen voor de tweede en derde graad secundair onderwijs te vernietigen. Die eindtermen bepalen immers mee de invulling van het gemoderniseerd studieaanbod en beïnvloeden dus ook de studiekeuzes die leerlingen maken. Toen duidelijk werd dat de evoluties rond de eindtermen geen stilstand zouden betekenen voor de geplande monitoring, besloot de Vlor het adviesproces voort te zetten.

Op 28 oktober 2022 vond nog een gesprek plaats met de administratie, waarin heel wat zaken verder verhelderd en geduid werden.

1.2 Wat wordt gemonitord?

Op basis van de dialoog met de administratie in februari 2022 weten we dat de onderzoeksvragen van het screeningsinstrument zich richten op vijf thema's:

- 1 Een logische onderwijsloopbaan binnen het secundair onderwijs;
- 2 Behalen van diploma's, kwalificaties en getuigschriften;
- 3 Aansluiten bij of tegemoetkomen aan de instapvereisten van vervolgopleidingen;
- 4 Aansluiten bij of tegemoetkomen aan de (voorspelde) behoefte op de arbeidsmarkt;
- 5 Alternatieven voor/na het behalen van een diploma secundair onderwijs.

De bedoeling is om voor elk van die thema's de vergelijking te maken met de situatie voor de modernisering (vanaf 2016-2017) en zo evoluties in kaart te brengen. Daarvoor worden de bestaande databanken voor onderwijs gebruikt. Die worden gekoppeld met de arbeidsmarktgegevens van de Kruispuntbank Sociale Zekerheid.

Een eerste rapportering, verwacht in de loop van 2023, zal gaan over de overgang van basisonderwijs naar de eerste graad secundair onderwijs, en van de eerste naar de tweede graad. Daarbij zal de link gelegd worden tussen het behalen van het getuigschrift basisonderwijs en de keuze voor 1A/1B enerzijds, en tussen de gekozen basisoptie in 2A/2B, de attestering na de eerste graad en de gekozen studierichting in de tweede graad anderzijds.

1.3 Waardering

De Vlor waardeert de investering in grootschalige dataverzameling voor de monitoring van de modernisering van het secundair onderwijs. Dat zal heel wat data opleveren die het mee mogelijk maken om die ingrijpende hervorming te analyseren en op termijn conclusies te formuleren op systeemniveau.

De Vlor waardeert ook de open dialoog die daarover het afgelopen anderhalf jaar kon gevoerd worden met de minister en zijn administratie, én de uitnodiging om bij te dragen aan de vraagstelling in functie van data-analyse en rapportering. Met dit advies willen we die bijdrage leveren.

2 Modernisering in zijn totaliteit monitoren

2.1 Doelstellingen modernisering niet verengen tot verwachte keuzes en overgangen

De Vlor is zich ervan bewust dat de doelstellingen uit het masterplan voor de modernisering van het secundair onderwijs (uitgeschreven in 2013) door de jaren heen geëvolueerd zijn en via de decretale vertaling een bepaalde invulling gekregen hebben. Toch wil de Vlor met dit advies die oorspronkelijke doelstellingen nog eens onder de aandacht brengen. De monitoring zoals die nu in de steigers staat, doet namelijk geen recht aan al die oorspronkelijke doelstellingen.

We lijsten hieronder de doelstellingen uit het masterplan op, om aan te tonen dat monitoring van onderwijsloopbanen op zich geen volledig zicht zal geven op de mate waarin die doelstellingen gehaald worden:¹

- 1 Aanbieden van kwaliteitsvol onderwijs voor iedereen door te behouden wat goed is en met voldoende gedragen maatregelen te remediëren wat moet verbeterd worden.
- 2 Ontwikkelen van de nodige kennis, vaardigheden en attitudes om te komen tot personen die op een kritische, maatschappijbetrokken, verantwoorde, autonome, creatieve en verdraagzame manier kunnen participeren en bijdragen aan de samenleving.
- 3 Prestaties van alle leerlingen verbeteren door “zwakkere” leerlingen sterker te maken en “sterkere” leerlingen nog sterker te maken.
- 4 Alle leerlingen en ouders keuzevaardiger maken door ze meer inzicht te geven in de eigen mogelijkheden van de jongere, in de studiemogelijkheden en de mogelijkheden op de arbeidsmarkt.
- 5 Ouders en leerlingen vanaf 12-jarige leeftijd mogelijkheden tot een gefaseerde, bewuste en positieve studiekeuze bieden met als doel op 12-jarige leeftijd onherroepelijke en op foute gronden gebaseerde keuzes te vermijden.
- 6 Een positieve school- en studiekeuze op basis van inzicht, interesse en capaciteiten van de leerling en dus onafhankelijk van sociaal-economische en sociaal-culturele status.
- 7 In samenspraak met de arbeidsmarkt een maximale afstemming op de arbeidsmarkt verzekeren qua aanbod, inhoud en uitstroom.

¹ <https://www.onderwijs.vlaanderen.be/sites/default/files/2021-07/Masterplan-hervorming-secundair.pdf>

- 8 De eindtermen van de basisvorming worden ambitieuzer geformuleerd.
- 9 De eindtermen van het secundair onderwijs moeten aansluiten bij de startcompetenties van het hoger onderwijs en omgekeerd.
- 10 Meer efficiënte, effectieve en transparante aanwending van de middelen (omkaderings- en werkmiddelen) van scholen, clb's en pedagogische begeleidingsdiensten, met als doel de inzet van middelen te optimaliseren.
- 11 Aanleren van Standaardnederlands als middel/basisvoorwaarde voor een succesvolle school- en arbeidsloopbaan en participatie en bijdrage aan onze samenleving.
- 12 De combinatie van leren en werken als een volwaardige leerlijn in het secundair onderwijs opnemen.
- 13 Opwaarderen en stimuleren van technisch georiënteerd onderwijs.
- 14 Techniek een volwaardige plaats geven in het curriculum.
- 15 Verbeteren van het integraal zorgbeleid van de scholen.
- 16 Verhogen van het welbevinden, de betrokkenheid en de motivatie van leerlingen.
- 17 Maximaal vermijden van zittenblijven.
- 18 Realiseren van maximale talentontwikkeling bij alle jongeren in de samenleving.
- 19 Voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten en verminderen van de ongekwalificeerde uitstroom, zonder daarbij aan kwaliteit in te boeten.

Met als absolute voorwaarde enkele maatregelen in het basisonderwijs met als doel:

- 20 Op een eenduidige wijze omgaan met de objectieve maatstaf voor de uitreiking van het getuigschrift basisonderwijs.
- 21 Verbeteren overgang basisonderwijs - secundair onderwijs.
- 22 Beter en veralgemeend differentiëren, zowel remediërend als uitdagend.
- 23 De leerlingen en ouders keuzevaardiger maken door ze meer inzicht te geven in de eigen mogelijkheden van de jongeren en de studiemogelijkheden.
- 24 Verwerven van de kennis van het Standaardnederlands.
- 25 Doorgedreven aandacht voor techniek en wetenschappen in het basisonderwijs.

De monitoring van de onderwijsloopbanen van leerlingen van basis- naar secundair en hoger onderwijs en de arbeidsmarkt, is heel waardevol, maar zal niet volstaan om het effect van de modernisering, zoals oorspronkelijk bedoeld, in kaart te brengen.

Daarom heeft de Vlor een aantal verwachtingen bij de rapportering over de resultaten van de monitoring van de onderwijsloopbanen van de eerste generatie leerlingen van de modernisering:

- Geef duidelijk aan hoe de screening en analyse kaderen in het geheel van de modernisering en de visie erop.
- Maak ook duidelijk welke andere stappen gezet worden om het geheel van de doelstellingen te monitoren.

2.2 Cijfers zeggen (lang) niet alles – nood aan bijkomend kwalitatief onderzoek

Het screeningsinstrument zal zeer veel data opleveren over de schoolloopbanen van leerlingen van basis- naar secundair onderwijs, over de keuzes die ze maken doorheen de drie graden van het secundair onderwijs, over de attestering die daaraan gekoppeld wordt, en over de doorstroom naar het hoger onderwijs en de arbeidsmarkt.

De Vlor vindt het belangrijk dat die data in kaart gebracht worden, maar daarbij houdt het niet op. Wat gaat het beleid met de resultaten doen? Wat als blijkt dat leerlingen niet de verwachte keuzes maken en niet doorstromen zoals verwacht?

We moeten dan ook weten waarom keuzes gemaakt worden, waarom studiebewijzen al dan niet gehaald worden, waarom leerlingen ongekwalificeerd uitstromen, waarom ze na afstuderen al dan niet kiezen voor een vervolgopleiding of tewerkstelling in een bepaalde sector, ... En in hoeverre ligt

dat aan de modernisering? Dat kan je met puur kwantitatieve gegevens uit databanken niet in kaart brengen. Daarvoor is ander, meer kwalitatief onderzoek nodig.

De Vlor pleit er daarom voor om, naast monitoring via het screeningsinstrument, ook kwalitatief onderzoek op te zetten. Misschien kan dat deels via lopend onderzoek, maar er zal ook extra onderzoek nodig zijn. We denken aan het type onderzoek dat gebeurde binnen het project 'Loopbanen in Secundair Onderwijs' (LiSO),² waarbij een groep leerlingen doorheen hun hele loopbaan in het secundair onderwijs gevolgd werden, via kwantitatieve data én kwalitatieve bevragingen bij leerlingen, leraren en ouders. We beseffen dat zo'n onderzoek veel geld kost, maar het is absoluut noodzakelijk om de cijfermatige gegevens te kunnen interpreteren om het beleid zo nodig onderbouwd bij te sturen. De LiSO-data zijn beschikbaar, dus laten ze ook toe om te vergelijken met het tijdperk voor de modernisering.

3 Data omzichtig interpreteren: niet normeren, maar vaststellen en langetermijnperspectief voor ogen houden

De Vlor dringt erop aan om de resultaten van de screening omzichtig te interpreteren en er niet normerend over te rapporteren, omdat:

- de modernisering van het secundair onderwijs zo veelomvattend is (zie hoger),
- de eerste schooljaren van de modernisering (2019-2020, 2020-2021, 2021-2022) getekend werden door de coronapandemie die een grote impact had op het onderwijs,
- de eindtermen die de invulling van het studietoelaat en dus ook de studiekeuzes van leerlingen mee bepalen, nog in ontwikkeling zijn,
- jongeren van 12 tot 18 jaar nog in volle ontwikkeling zijn en dus kan verwacht worden dat een aantal van hen doorheen de schoolloopbaan een andere richting kiest.

Het is vanzelfsprekend dat het studietoelaat op basis van inhoud geordend wordt, bijvoorbeeld in een matrix,³ maar dat mag niet als norm gelden en leerlingen stigmatiseren die een 'onlogisch' of 'onverwacht' pad volgen. Integendeel, die onverwachte paden vragen diepgaandere analyse (zie 2.2) om meer inzicht te krijgen in onderwijsloopbanen.

We zoomen hierna in op verschillende graden en overgangen om het bovenstaande punt verder te duiden.

3.1 Eerste graad

Het screeningsinstrument zal nagaan wat de verwantschap is tussen de basisoptie die leerlingen volgen in het tweede leerjaar van de eerste graad en de studierichting waarvoor zij kiezen in de tweede graad. Dat zal interessante data opleveren, maar die mogen geen oordeel inhouden. De basisopties in de eerste graad passen voor de Vlor immers in de doelstelling 'leerlingen oriënteren en voorbereiden op een meer bewuste en gerichte studiekeuze in de tweede graad'.⁴ Het kan best zijn dat na het volgen van een bepaalde basisoptie blijkt dat een jongere niet diezelfde richting wil

² [Het LiSO-project kort samengevat – LiSO project](#)

³ [Matrix secundair onderwijs](#)

⁴ Vlor, Algemene Raad. [Advies over de conceptnota modernisering secundair onderwijs: maatregelen basisonderwijs en eerste graad](#), 15 september 2016.

blijven uitgaan. Ook in dat geval is die doelstelling behaald. Ouders en leerlingen moeten dan ook nog de volle vrijheid hebben om andere keuzes te maken voor de tweede graad.

Daarbij moet ook rekening gehouden worden met de aard van de basisoptie: sommige zijn ‘smal’ en leiden rechtstreeks toe naar specifiek studieaanbod in de tweede graad, maar vele andere zijn breed. En alle opties bieden nog alle kansen voor de studiekeuze in de tweede graad (uitzonderingen: de richtingen met klassieke talen). Voor de Vlor was het nooit de bedoeling dat de keuze voor een basisoptie in de eerste graad heel bepalend zou zijn voor de verdere studiekeuze.⁵ Dat hangt samen met de visie op de eerste graad. Duiding bij de analyse zal dan ook moeten aangeven wat de visie is die de overheid momenteel hanteert.

3.2 Tweede graad

Het oorspronkelijke principe om in de tweede graad te evolueren naar inhoudelijk brede studierichtingen, is niet in alle domeinen consequent toegepast. Dat heeft de Vlor van meet af aan signaleerd.⁶ De tweede graad bevat dus heel wat ‘smalle’ opleidingen, van waaruit leerlingen moeilijk nog een andere richting kunnen kiezen in de derde graad. De keuzes van leerlingen in die richtingen vragen dan ook bijzondere aandacht. Zij zijn een kwetsbare doelgroep voor vroegtijdig schoolverlaten als zij ‘vast’ komen te zitten in een richting die uiteindelijk niet blijkt aan te sluiten bij hun toekomstperspectief. Als je enkel met een bril van ‘logische’ vervolgopleidingen naar de keuzes kijkt, krijg je geen zicht op de reële impact van een studiekeuze voor de leerling en zijn toekomst (zie doelstelling 6).

3.3 Nieuw en geherprofileerd studieaanbod/overgang hoger onderwijs

Bij het vergelijken van keuzes op overgangen voor en na de modernisering, moet er rekening mee gehouden worden dat heel wat studierichtingen geherprofileerd zijn, wat soms nieuwe richtingen met zich meebracht. Denk bijvoorbeeld aan Humane wetenschappen (domeinoverschrijdende doorstroom) en Maatschappij- en welzijnswetenschappen (domeingebonden doorstroom). De herprofilering zou moeten zorgen voor meer studiesucces voor leerlingen uit Humane wetenschappen in het hoger onderwijs. Of dat het geval is, moet ook bekeken worden in relatie tot het aantal leerlingen dat de richting volgt in het gemoderniseerd aanbod. Daarom hebben we een goed zicht nodig op hoe leerlingen zich verspreiden over het vernieuwde aanbod.

Een ander voorbeeld zijn de brede tso-richtingen die doorstroomfinaliteit gekregen hebben. Ze worden door de eindtermen zo ingevuld dat ze meer kans op slagen in het hoger onderwijs zouden moeten bieden. Om na te gaan of die ambitie waargemaakt wordt, heb je een vergelijkingsbasis nodig. Maar er is niet altijd een 1-op-1 relatie tussen het oude en het nieuwe studieaanbod. De vraag is of die vergelijking dus altijd goed zal kunnen gemaakt worden. En sowieso zal het pas over vele jaren duidelijk worden of leerlingen uit de geherprofileerde richtingen in het secundair onderwijs meer slaagkansen hebben in het hoger onderwijs.

De Vlor vraagt zich af hoe zal gekeken worden naar de studierichtingen die als ‘domeinoverschrijdend’ gemarkeerd zijn. De facto zijn de meeste daarvan wel inhoudelijk verwant aan een domein (of twee domeinen). Maar omdat ze algemeen vormend zijn, leiden ze in de praktijk toe naar een zeer brede waaier aan studiekeuzes in het hoger onderwijs.

⁵ Zie voetnoot 4 en Vlor, Raad Secundair Onderwijs. [Advies over de modernisering van het studieaanbod in het secundair onderwijs](#), 21 februari 2017.

⁶ Zie voetnoot 5

De Vlor suggereert om ook een koppeling te maken tussen cijfers van studiekeuzes voor opleidingen in het secundair onderwijs én de plaats waar die aangeboden worden. We weten dat de nabijheid van een opleiding bepalend is voor studiekeuzes. En het aanbod is volop in beweging, zoals we leren uit de vele honderden programmatie-aanvragen en concordantie-meldingen voor nieuw studieaanbod. We hebben er echter geen zicht op welke studierichtingen scholen niet (meer) aanbieden.

3.4 Overgang naar de arbeidsmarkt

Er zal gescreend worden of jongeren na hun opleiding tewerkgesteld zijn in een beroepenveld dat verwant is met de opleiding die ze gevolgd hebben en of die tewerkstelling duurzaam is. De Vlor vindt die insteek problematisch.

De arbeidsmarkt van vandaag is zeer volatiel: beroepen doven uit en er komen er voortdurend nieuwe bij, inspelend op technologische, ecologische, beleidsmatige en culturele evoluties. Je kan niet zonder meer een directe link leggen tussen opleidingen en jobs. Dat betekent dat opleidingen niet per definitie naar een beroep leiden of dat zouden moeten doen. Voor de Vlor is onderwijs meer dan voorbereiding op de arbeidsmarkt. En wat betekent het voor opleidingen waarvan blijkt dat ze niet naar een welbepaald beroep toe leiden? De rechtstreekse link roept alleszins veel vragen op.

En wat is een ‘duurzame’ tewerkstelling? Dat lijkt een waardeoordeel in te houden, terwijl we vandaag zien dat mensen, zeker in het begin van hun loopbaan, vaak van job veranderen, om welke reden dan ook. De Vlor vraagt dan ook om verheldering en behoedzame rapportering van de data daarover.

3.5 Gewijzigd statuut diploma so

Het feit dat leerlingen in het gemoderniseerd secundair onderwijs na het tweede jaar van de derde graad in de arbeidsmarktfinaliteit het diploma secundair onderwijs (onderwijskwalificatie niveau 3) kunnen behalen, is nieuw en vraagt dan ook verhoogde aandacht in deze monitoring. Dat is bij uitstek een van de thema's waarvoor enkel cijfermatige gegevens niet alle vaststellingen zullen kunnen verklaren. Die leerlingen moeten bevraagd worden: welke impact heeft het behalen van het diploma voor hen en hoe bepaalt dat hun keuzes voor het vervolg van hun (studie)loopbaan?

We vragen ons ook af wat het effect zal zijn van het veranderde statuut van de voormalige specialisatiejaren op de loopbaan na het secundair onderwijs. Die Se-n-Se (onderwijskwalificatie niveau 3) zijn geen noodzakelijke route meer voor het behalen van het diploma secundair onderwijs, maar leveren een of meerdere bijkomende beroepskwalificaties op.

Ook interessant is om na te gaan wat de impact is van deeltkwalificatie(s) op de onderwijsloopbaan.

Het effect van de nieuwe maatregelen zal alleszins pas na verloop van vele jaren kunnen ingeschat worden en vraagt rijke data.

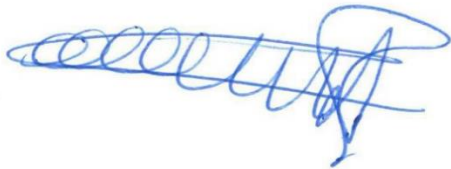
4 Tot slot

De Vlor heeft hierboven aangegeven waarom behoedzame rapportering aangewezen is over de eerste data die zicht geven op de uitrol van de modernisering in het secundair onderwijs. Er moeten niet onmiddellijk grote conclusies aan verbonden worden, want veel factoren spelen een rol (zie 3) en we zullen pas na meerdere datasets kunnen zien welke tendensen zich in de cijfers aftekenen. Dan is bijkomend diepgaander kwalitatief onderzoek nodig om die te interpreteren. Om de effecten van de modernisering in hun volle breedte (zie 2) ten volle te kunnen vatten, zijn daarnaast ook

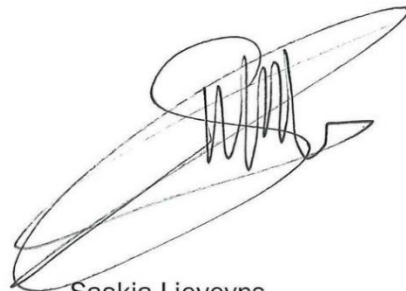
andere informatiebronnen nodig dan enkel over studie- en loopbaanpaden en diploma's en certificaten.

Pas als we over al die informatie beschikken, kan dat leiden tot verder overleg en eventuele bijstellingen op systeemniveau. De Vlor engageert zich tot dat overleg en advieswerk, tussentijds en in aanloop naar beleidsmaatregelen, en kijkt dan ook uit naar verdere dialoog.

Om die dialoog in de Vlor en met de minister en zijn administratie te kunnen voeren, heeft de Vlor wel inzage nodig in de data. Daarom vragen wij dat die transparant gedeeld worden met de onderwijspartners, weliswaar met de nodige nuance en duiding over de context.

Marleen Colpin
secretaris Raad Secundair Onderwijs

Saskia Lieveyns
voorzitter Raad Secundair Onderwijs

Bronnen

Vlor-adviezen over de regelgeving voor de modernisering, van oriëntatienota tot decreet (in omgekeerde volgorde):

- Vlor, Raad Secundair Onderwijs. [De modernisering van de structuur en de organisatie van het secundair onderwijs. Advies over het voorontwerp van decreet tot wijziging van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010, wat betreft de modernisering van de structuur en de organisatie van het secundair onderwijs](#), 3 oktober 2017.
- Vlor, Raad Secundair Onderwijs. [Advies over de modernisering van het studieaanbod in het secundair onderwijs](#), 21 februari 2017.
- Vlor, Algemene Raad. [Advies over de conceptnota modernisering secundair onderwijs: maatregelen basisonderwijs en eerste graad](#), 15 september 2016.
- Vlor, Algemene Raad. [Advies over het masterplan hervorming secundair onderwijs](#), 24 oktober 2013.
- Vlor, Raad Secundair Onderwijs. [Advies over de oriëntatienota hervorming secundair onderwijs](#), 10 februari 2011.

[Masterplan hervorming secundair onderwijs](#)

Departement Onderwijs en Vorming. (2022, juni). [Matrix secundair onderwijs](#).

